

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Postboks 8004
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: 2007/1157
MAB MISV 551.3

Dato: 11.12.2007

Svar på høring - endringer i barnehageloven

Konkurransetilsynet viser til brev av 31. oktober 2007 fra kunnskapsdepartementet og brev av 14. november 2007 fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet om endringer i barnehageloven.

Kunnskapsdepartementet (heretter ”departementet”) foreslår en overgang fra dagens bruk av øremerkede midler til rammefinansiering av barnehagene. Rammefinansiering vil gi den enkelte kommune, som kjenner sine lokale forhold best, muligheten til å utnytte midlene slik kommunen selv mener er til det beste. Dette vil være i overensstemmelse med formålet i konkurranseloven om en effektiv bruk av samfunnets ressurser. Slik sett vil rammefinansiering være et bedre virkemiddel enn øremerkede midler. Konkurransetilsynet stiller seg derfor i utgangspunktet positivt til rammefinansiering av barnehagesektoren.

Departementet skriver i høringsnotatet at kommunene har en dobbeltrolle som eier av de kommunale barnehagene og som myndighetsorgan som godkjenner og forestår finansiering av barnehagene. Departementet foreslår derfor nasjonale føringer gjennom barnehageloven. Konkurransetilsynet vil understreke at den nevnte dobbeltrollen kan hindre konkurranse på like vilkår mellom kommunale barnehager og ikke-kommunale barnehager, og er dermed positive til forslaget om nasjonale føringer gjennom barnehageloven.

Finansieringsplikt

Høringsnotatet foreslår en finansieringsplikt for kommunene for ikke-kommunale barnehager som er godkjente eller søker om godkjenning i løpet av 2009. Departementet mener kommunene trenger et verktøy til å tilpasse barnehagesektoren i tråd med brukernes ønsker og behov. Departementet mener derfor kommunene bør gis mulighet til å vurdere om nye ikke-kommunale barnehager skal få kommunalt tilskudd. Departementet har to forslag til hvor sterkt det kommunale skjønn skal være, fritt kommunalt skjønn eller begrenset kommunalt skjønn.

Effektiv konkurranse, og med det effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser, er avhengig ikke bare av rammevilkårene for de etablerte aktørene. Muligheter for etablering vil utøve et konkurransepress overfor eksisterende aktører i et marked, og dermed bidra til effektiv ressursbruk. Konkurransetilsynet mener derfor i utgangspunktet at det bør være fri etablering av private barnehager, innenfor de vilkår som fastsettes for å ivareta faglig nivå, sikkerhet med mer.

For å sikre like vilkår for finansiering for både etablerte og potensielle nykommere bør også nye ikke-kommunale barnehager som etableres etter 2009 kunne få kommunal støtte.

Konkurransetilsynet mener dermed at departementet bør velge alternativ 2 med begrenset kommunalt skjønn. Vilkårene som stilles for etablering av barnehager bør være objektive og nøytrale. Vilkårene bør være identiske for nyetablering av både kommunale og ikke-kommunale barnehager etter 2009.

Finansieringsmodeller

Konkurransetilsynet merker seg at dagens ordning begrenser kommunens finansieringsplikt til å gi private barnehager tilskudd slik at den samlede offentlige finansieringen av barnehagen ikke overstiger det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlig tilskudd. Dette er et prinsipp som fremmer effektiv bruk av samfunnets ressurser ved at kommunene gis insentiver til å redusere kostnadene i de kommunale barnehagene. Dersom kommunene klarer å redusere kostnadene i de kommunale barnehagene, kan de også redusere tilskuddene til de private barnehagene. Dette forutsetter like rammevilkår for private og offentlige barnehager.

Lokale forskrifter - Alternativ 1

Den første modellen innebærer at kommunen pålegges å utarbeide lokale forskrifter om finansiering av de private barnehagene. De private barnehagene står for ca. 55 prosent av det totale barnehagebudet. Ved at det innføres en lovfestet rett til barnehageplass, antar departementet at kommunene vil sikre de private barnehagene en tilstrekkelig og forutsigbar finansiering gjennom kommunale tilskudd.

Statlig regulering av finansieringsplikten - Alternativ 2

Den andre finansieringsmodellen innebærer en statlig regulering av finansieringsplikten. Staten kan gjennom lov regulere nivået på tilskuddet. Departementet foreslår at det fastsettes i lov at private barnehager får krav på en gitt prosentsats av det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i kommunalt tilskudd. En slik modell sikrer de private barnehagene en minimumsfinansiering. Denne modellen vil også virke etter samme prinsipp som dagens kommunale finansieringsordning ved at kostnadsreduksjoner i de kommunale barnehagene vil redusere tilskuddsbehovet overfor private barnehager.

Når det gjelder fastsetting av en prosentsats viser departementet til dagens forskrift som sier at private barnehager har rett på kostnadsdekning, dog minimum 85 prosent av det kommunenes egne barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlig tilskudd.

Vurdering

Utformingen av vilkårene for offentlige tilskudd bør være objektive, nøytrale og enkelt målbare. Konkurransen på like vilkår mellom aktører i et marked vil normalt føre til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Konkurransetilsynet mener derfor at private og kommunale barnehager bør behandles så likt mulig. Dette innebærer også at de bør få like mye i offentlig støtte, og at støtten er kostnadsbasert. Forutsatt at kommunale og private barnehager stilles overfor samme krav bør den offentlige finansieringen derfor utformes på en ikke-diskriminerende måte. En variant av modell 2 kan være egnet til å sikre dette.

Alternativ 1 gir ingen føringer mht. nivået på finansieringen av private barnehager i forhold til private. Denne modellen vil ikke motvirke de mulige problemene som følger av den nevnte dobbeltrollen til kommunene.

Med hilsen

Mikal Sveinsvoll (e.f.)
fung. seksjonsleder

Mari Huser Gramstad
førstekonsulent

Kopi til:

Kunnskapsdepartementet Postboks 8119 Dep 0032 Oslo

